

De behandeling van
(ernstig) overgewicht
anno 2025
– een overzicht

- **Ernstig overgewicht/obesitas - een introductie**
- Oorzaken ontstaan ernstig overgewicht
- Ernstig overgewicht als poortziekte
- Waarom is afvallen zo uitdagend?
- Het behandelen van ernstig overgewicht en obesitas: Nieuwe richtlijn behandeling overgewicht en obesitas (PON)
- Interventies voor gewichtsverlies
  - Gecombineerde leefstijlinterventie
  - Farmacotherapie geregistreerd voor de behandeling van overgewicht en obesitas
  - Metabole chirurgie
- Tirzepatide (GLP-1/GIP ra) in de behandeling van overgewicht en obesitas
- Een kijkje in de (nabije) toekomst

Obesitas is een chronische ziekte

Partnerschap Overgewicht

Nederland, Zorgstandaard Obesitas

2024.

Ernstig overgewicht is een ziekte.

Preventie, diagnostiek en
behandeling is vereist.
Obesitas kan en mag niet
alleen worden beschouwd als
een ongemak en een
zelfveroorzaakt probleem

Deze ziekte is chronisch.

Het is een levenslang
probleem waarvoor
voortdurende aandacht nodig
is en op dit moment **geen
genezing** bestaat

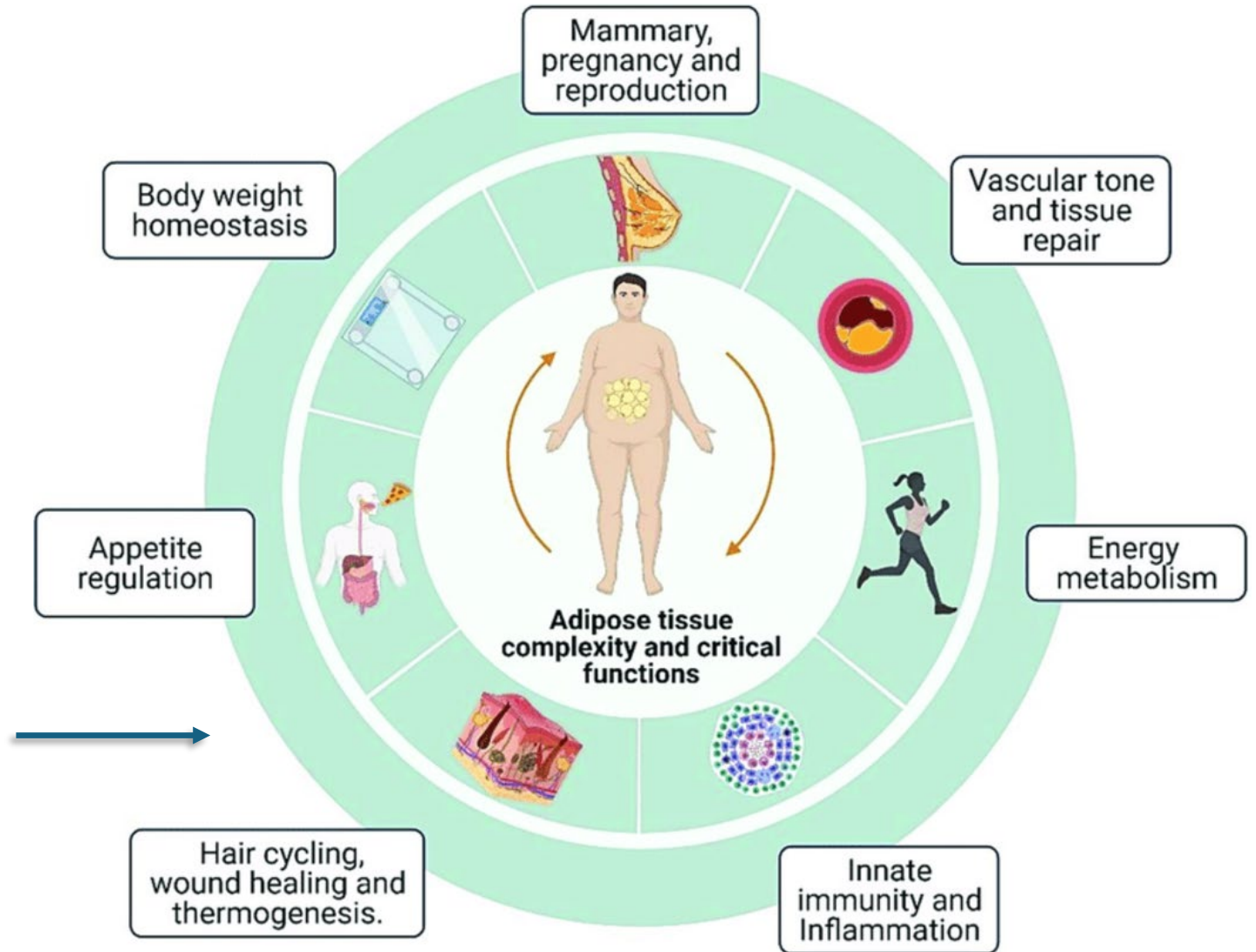
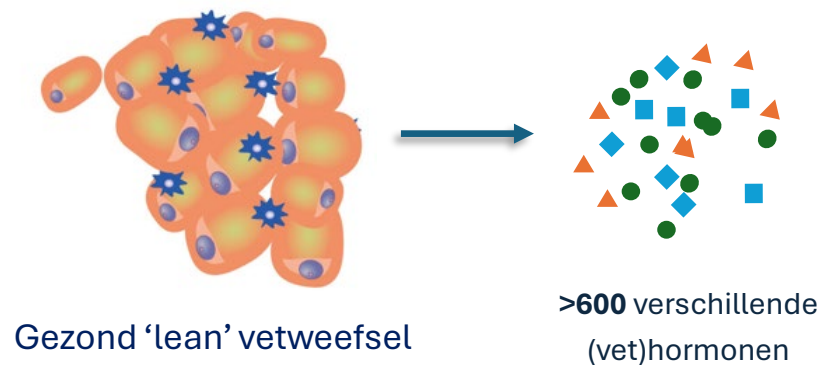
Vetweefsel

De **totale hoeveelheid vet** en
een **verstoorde vetverdeling**
leiden tot een breed scala aan
gezondheidsproblemen.

Vet – ons grootste orgaan

Vieira de Sousa Neto et al. 2022 Biology
11(5):765

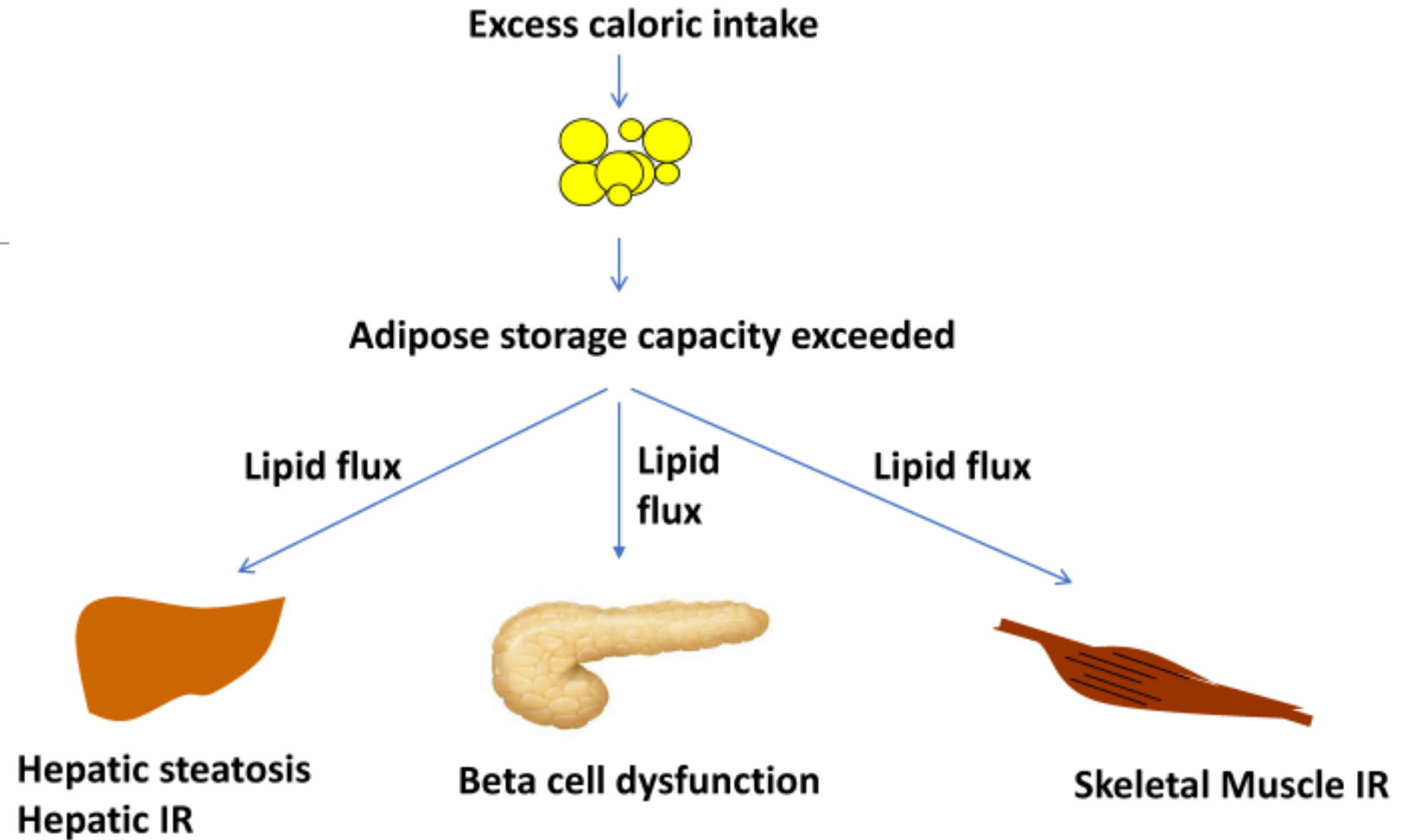
Fasshauer M and Bluher M, Trends in
Pharmacological Sciences 2015; 36: 461-470

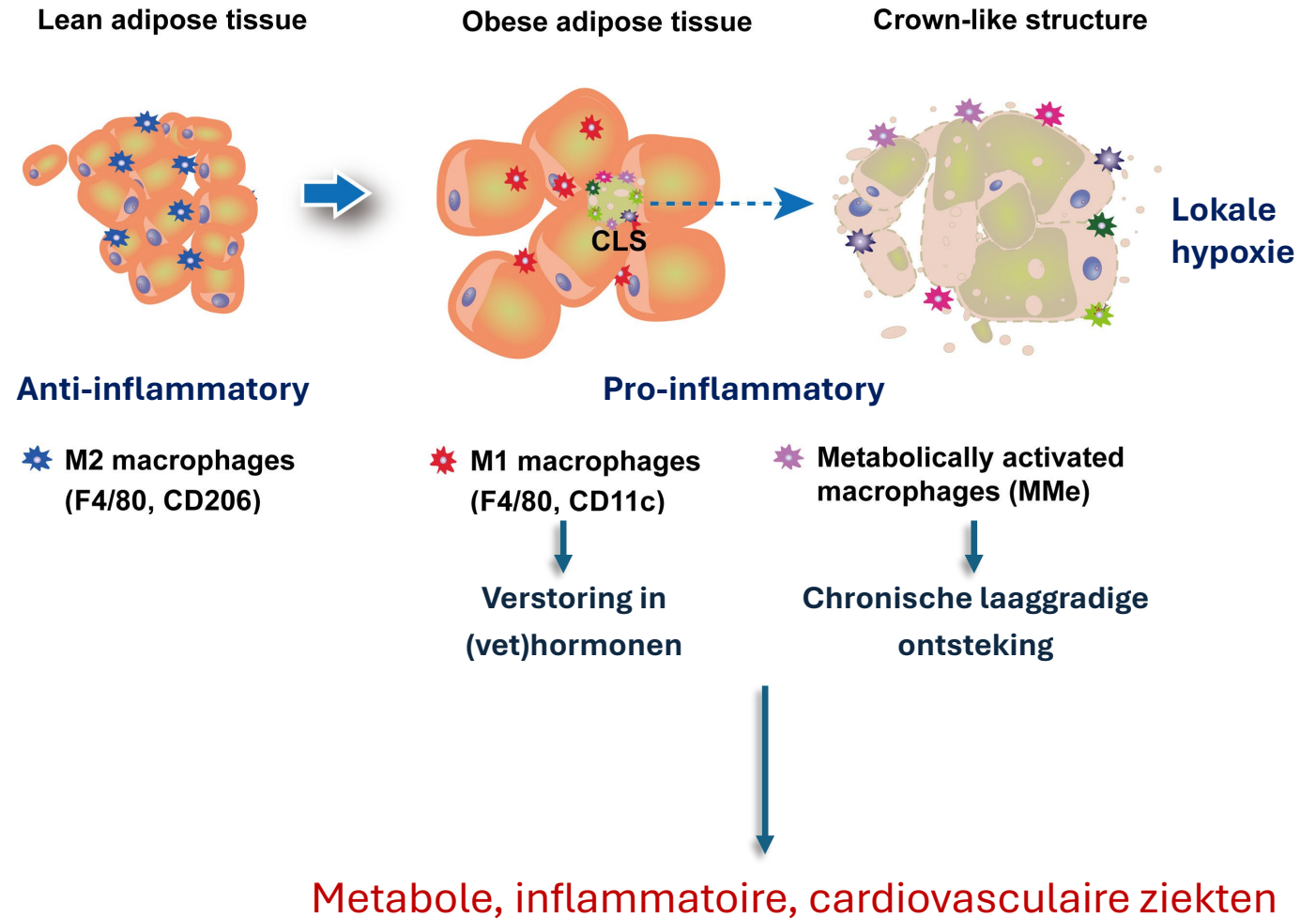
Obesitas – Overtollig vet

Sarma et al. Diabetes Obes Metab.
2021;23(Suppl. 1):3–16.

Inflammatie ten gevolge van overtollig vet

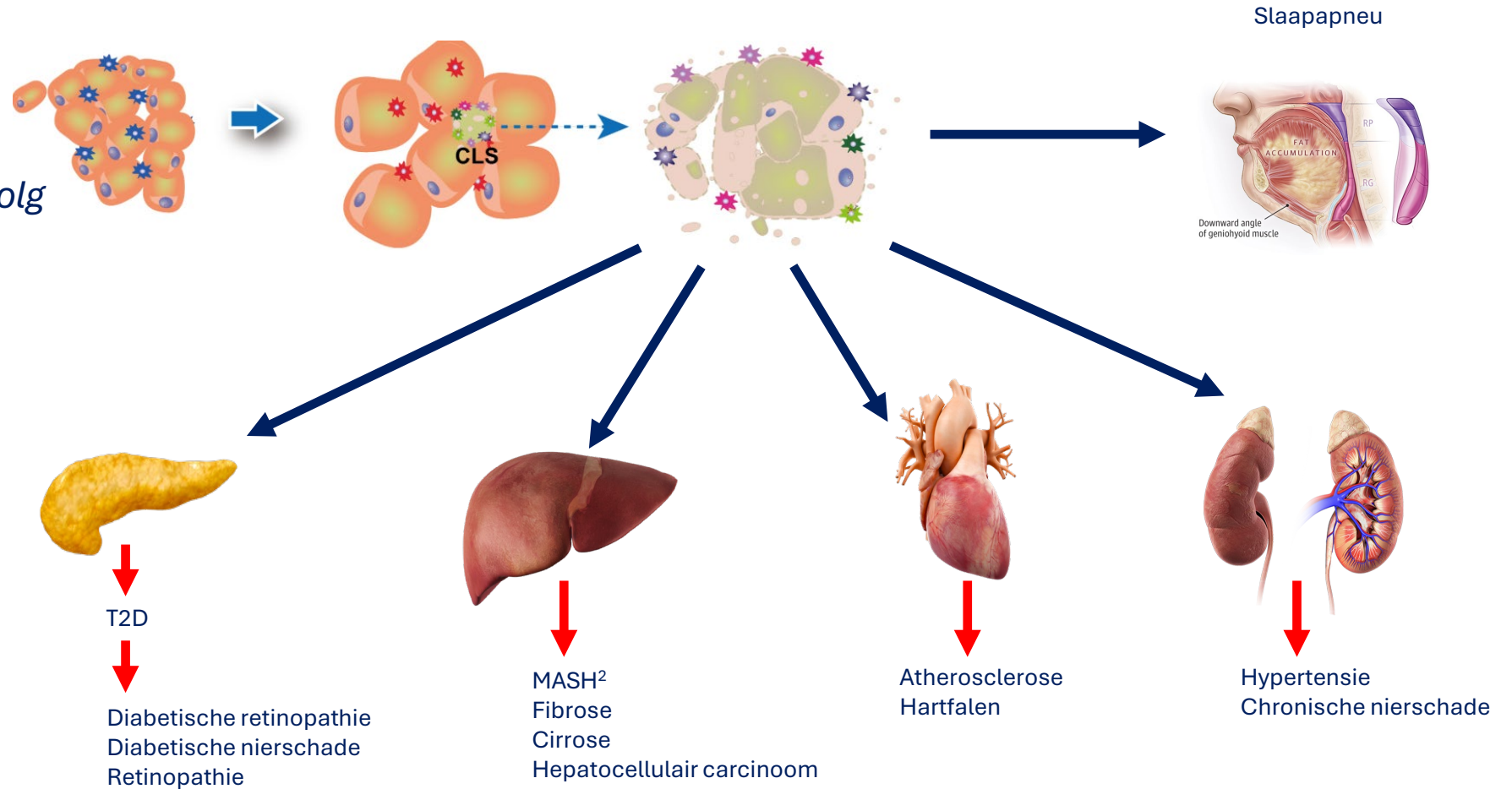

X. Li et al. Front Immun. 2023
(14) <https://doi.org/10.3389/fimmu.2023.1153915>

Fasshauer M and Bluher M, Trends in
Pharmacological Sciences 2015; 36:
461-470

Het effect van vetopslag in onze organen

Inflammatie als gevolg van verstoring in opslagcapaciteit vetweefsel

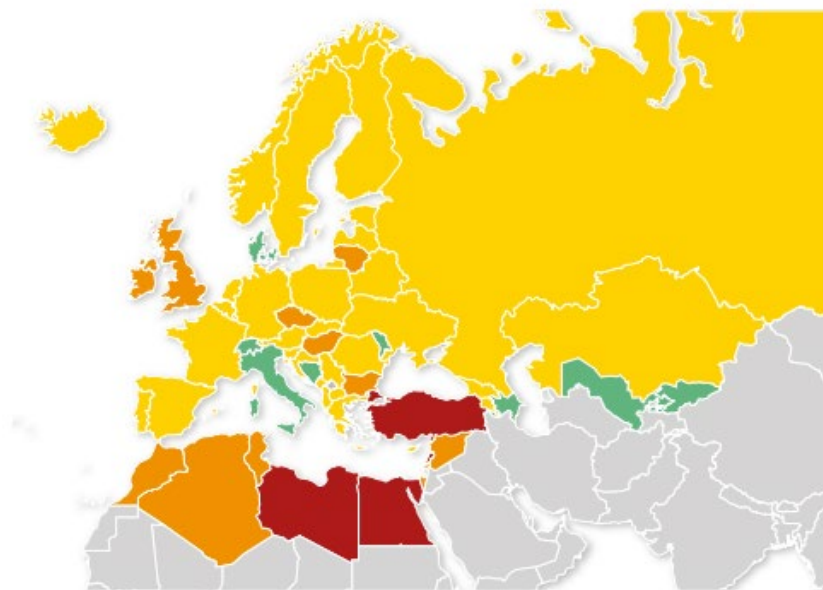
Obesitas: Een groeiend internationaal probleem

Obesity and cardiovascular disease: an ESC clinical consensus statement

Konstantinos C. Koskinas^{1*†}, Emeline M. Van Craenenbroeck^{2,3*†}, Charalambos Antoniades⁴, Matthias Blüher⁵, Thomas M. Gorter⁶, Henner Hanssen⁷, Nikolaus Marx⁸, Theresa A. McDonagh^{9,10}, Geltrude Mingrone^{11,12}, Annika Rosengren^{13,14}, Eva B. Prescott^{15*‡}, and the ESC Scientific Document Group

Koskinas et al. European Heart Journal (2024) 00, 1–

36

Estimated prevalence of obesity in adult population

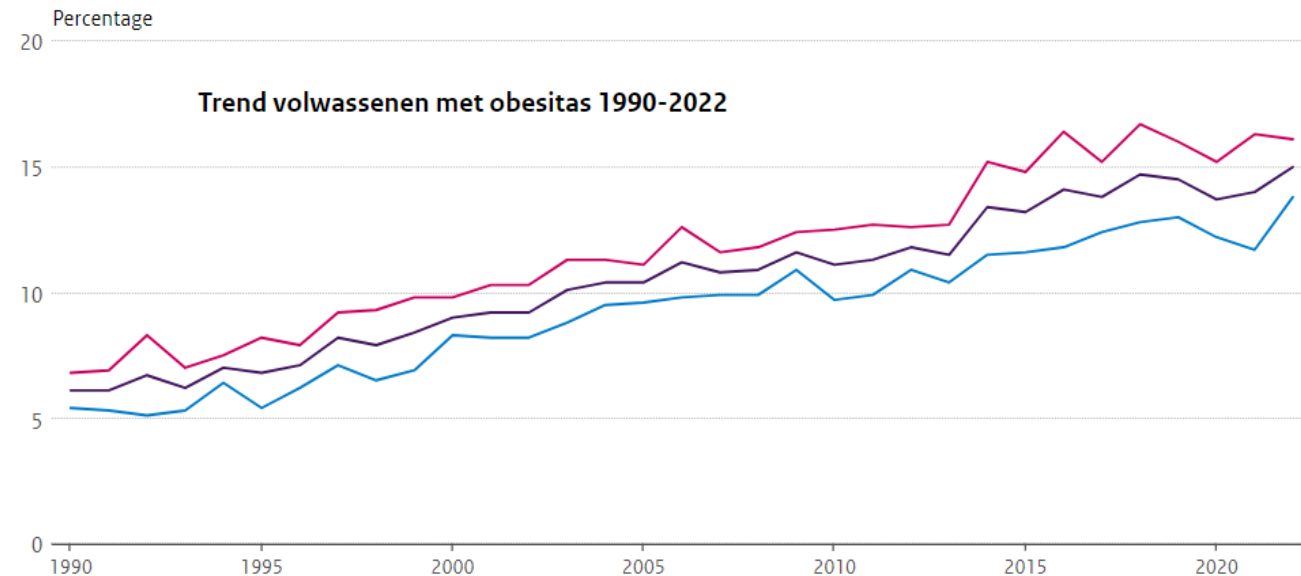
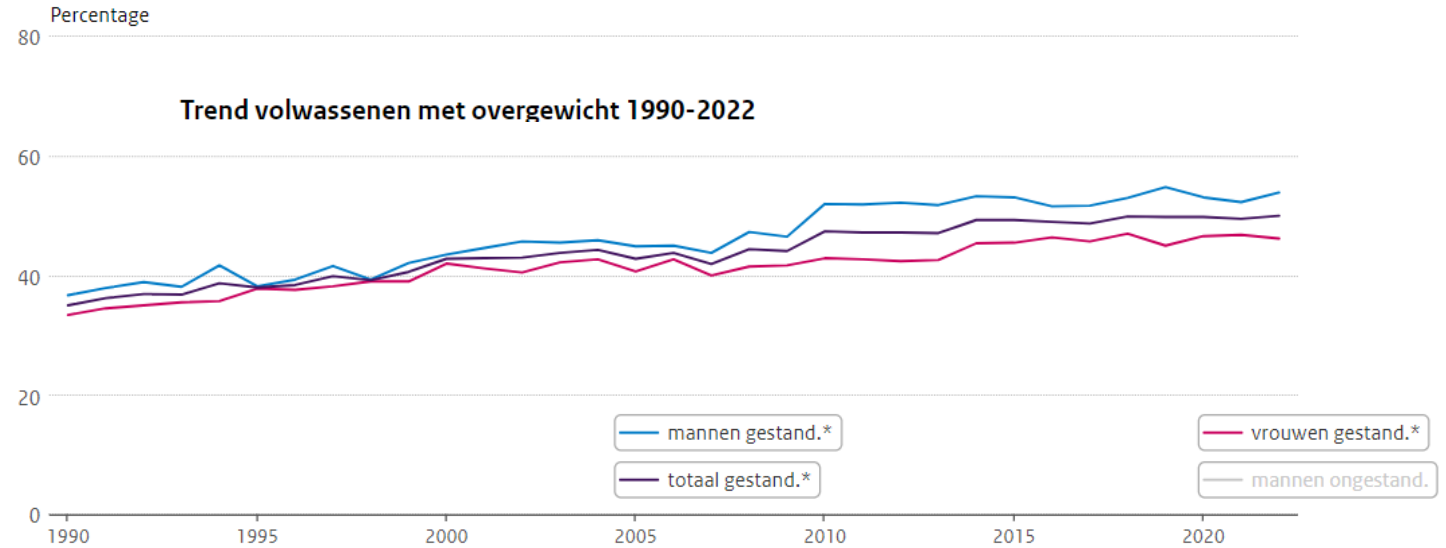
● <20%   ● 20–24.9%   ● 25–29.9%   ● ≥30%

Uzbekistan	16.6%	Albania	21.7%	Bulgaria	25.0%
Kyrgyzstan	16.6%	Cyprus	21.8%	Ireland	25.3%
Bosnia and Herzegovina	17.9%	Iceland	21.9%	Czech Republic	26.0%
Moldova	18.9%	Belgium	22.1%	Morocco	26.1%
Switzerland	19.5%	Finland	22.2%	Israel	26.1%
Denmark	19.7%	Germany	22.3%	Lithuania	26.3%
Italy	19.9%	North Macedonia	22.4%	Hungary	26.4%
Azerbaijan	19.9%	Romania	22.5%	Tunisia	26.9%
Austria	20.1%	Luxembourg	22.6%	Algeria	27.4%
Slovenia	20.2%	Russia	23.1%	United Kingdom	27.8%
Armenia	20.2%	Poland	23.1%	Syria	27.8%
Netherlands	20.4%	Norway	23.1%	Malta	28.9%
Slovakia	20.5%	Montenegro	23.3%	Lebanon	32.0%
Sweden	20.6%	Latvia	23.6%	Egypt	32.0%
Portugal	20.8%	Spain	23.8%	Turkey	32.1%
Kazakhstan	21.0%	Ukraine	24.1%	Libya	32.5%
Estonia	21.2%	Croatia	24.4%		
Serbia	21.5%	Belarus	24.5%		
France	21.6%	Greece	24.9%		
Georgia	21.7%				

Overgewicht en obesitas in NL – een groeiend probleem

<https://www.volksgezondheinzorg.info/onderwerp/overgewicht/cijfers-context/trends#!node-trend-overgewicht-volwassenen>

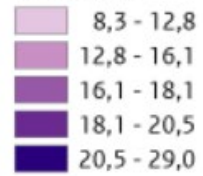
Obesitas – regionale verschillen in NL

Obesitas 2022

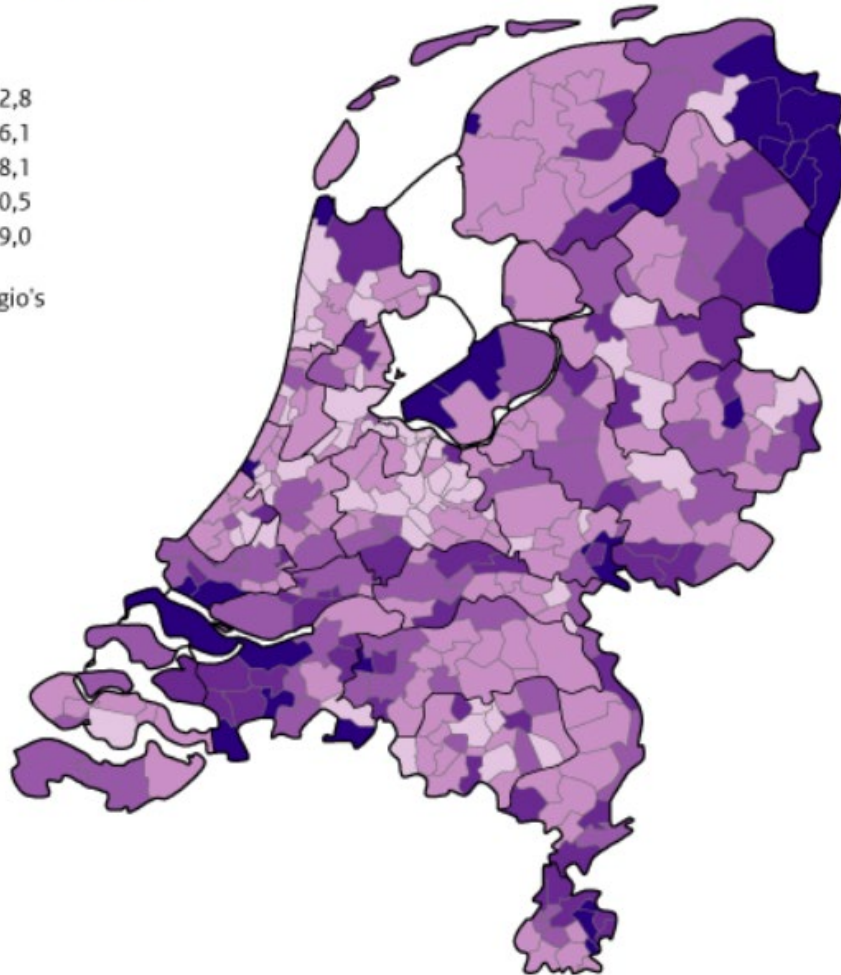
Per gemeente, 18 jaar en ouder

Percentage

— GGD-regio's

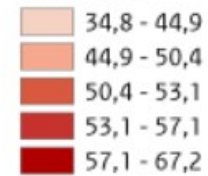

Overgewicht 2022

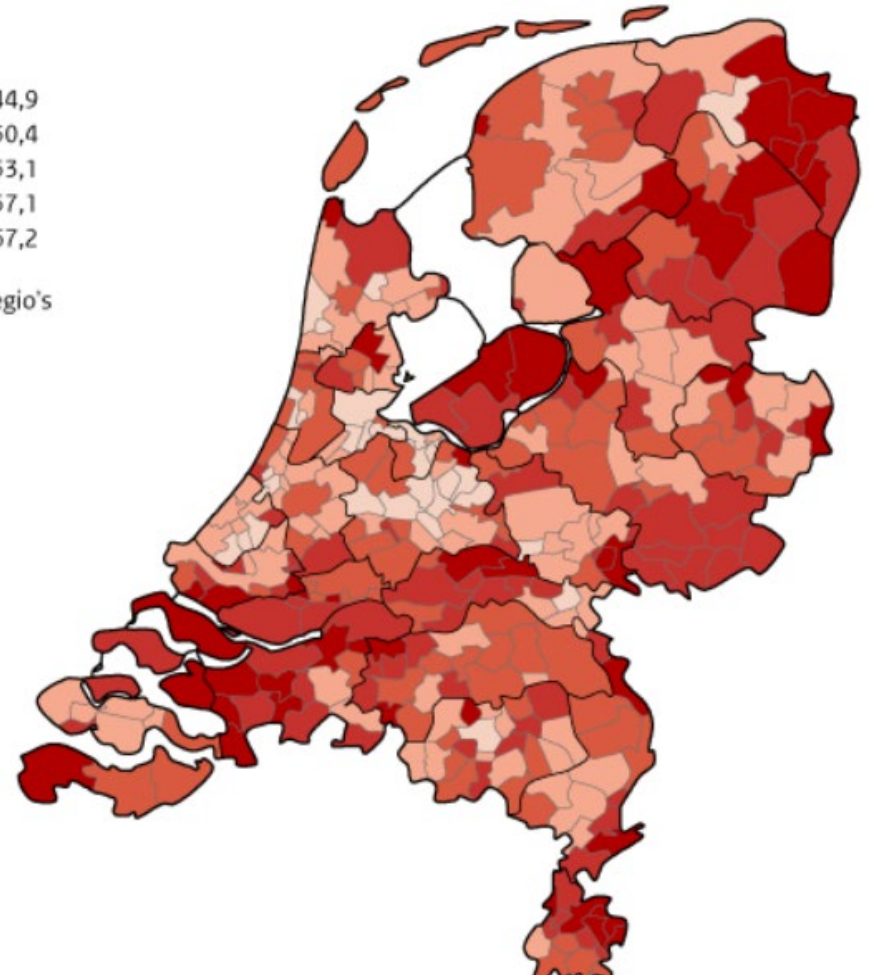
Per gemeente, 18 jaar en ouder

Percentage

— GGD-regio's

BMI is belangrijk: Maar buikomvang ook

- De gezondheidsrisico's worden in belangrijke mate bepaald door de hoeveelheid **visceraal vet**
- Daarom is naast BMI ook buikomvang van groot belang bij de bepaling van het Gewichtsgerelateerd GezondheidsRisico (GGR)

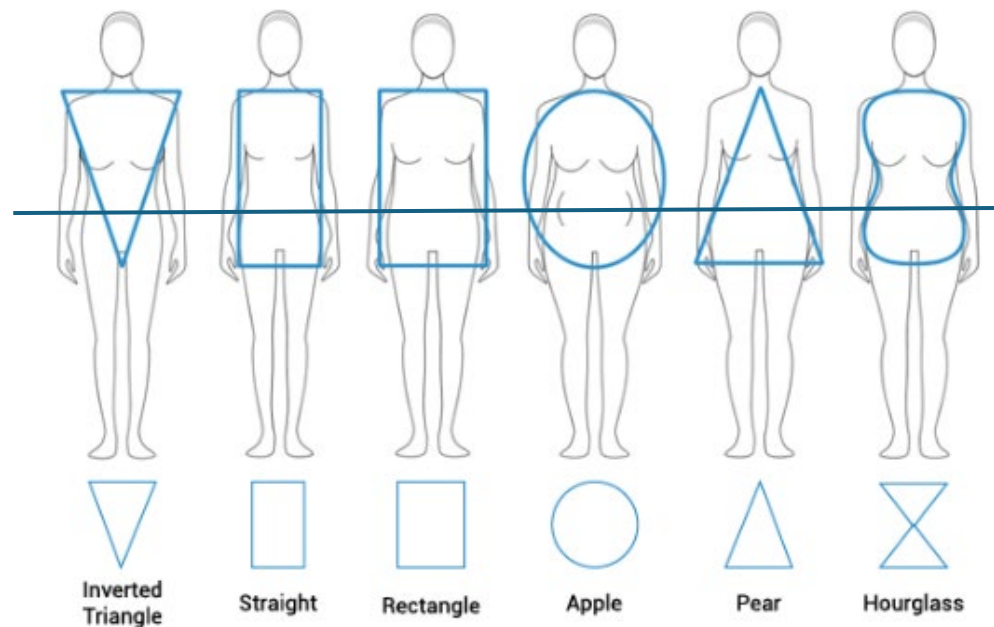

Richtlijn overgewicht en obesitas 2023
<https://richtlijndatabase.nl/richtlijn/overgewicht-en-obesitas-bij-volwassenen-en-kinderen/startpagina-richtlijn-overgewicht-en-obesitas-bij-volwassenen-en-kinderen.html>

Etniciteit	Verhoogd cardiovasculair risico		Ernstig verhoogd cardiovasculair risico	
	Vrouw	Man	Vrouw	Man
Europees, Amerikaans, Midden-Oost Mediterraan	80	94	88	102
Latijns, Zuid-Amerikaans	83	88	90	94
Sub-Sahara Afrikaans	80	94		
Afrikaans Amerikaans	90	80	99	95
Afrikaans	71,5	76,5	81,5	80,5
Aziatisch	80	85		
Chinees	81	83		
Koreaans	75	80	85	90
Inheems Canadees	80	94		

Verschillende lichaamsvormen,
verschillende cardiovasculaire
risico's?

Vetverdeling onder middel vs
vetverdeling boven middel

Classificatie van obesitas en (BMI) en de niveaus van gewichtsgerelateerd gezondheidsrisico (GGR)

$$\text{BMI} = \frac{\text{Gewicht (kg)}}{\text{Lengte (m)} * \text{Lengte (m)}}$$

BMI KG/M ²	GEEN VERGROTE BUIKOMVANG OF COMORBIDITEIT	BUIKOMVANG* Man ≥102 cm vrouw ≥88 cm	COMORBIDITEIT**
≥ 25 BMI < 30 Overgewicht	Licht verhoogd	Matig verhoogd	Matig verhoogd
≥ 30 BMI < 35 Obesitas klasse I	Licht verhoogd	Sterk verhoogd	Sterk verhoogd
≥ 35 BMI < 40 Obesitas klasse II	Sterk verhoogd	Extreem verhoogd	Extreem verhoogd
BMI ≥ 40 Obesitas klasse III	Extreem verhoogd		

* parameter voor risicofactoren is wel of geen aanwezigheid vergrote buikomvang

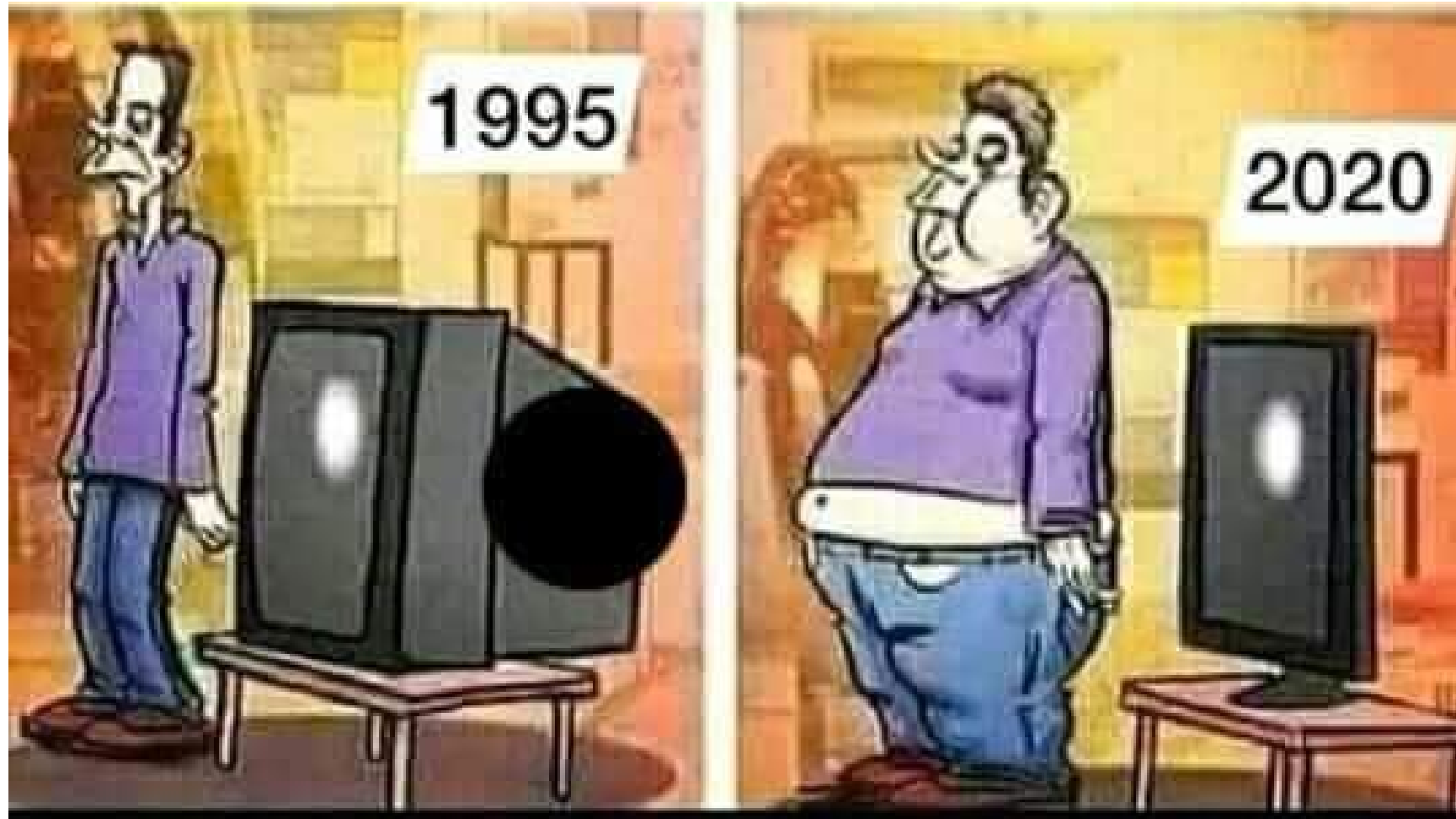
Geen vergrote buikomvang: man <102 cm; vrouw <88 cm

Wel vergrote buikomvang: man ≥102 cm; vrouw ≥88 cm

N.B.: Voor personen vanaf 70 jaar en personen met een andere etniciteit dan Europees, Amerikaans, Midden-Oost Mediterraan, gelden andere afkapwaarden – zie hiervoor module 'Uitkomstmaten'

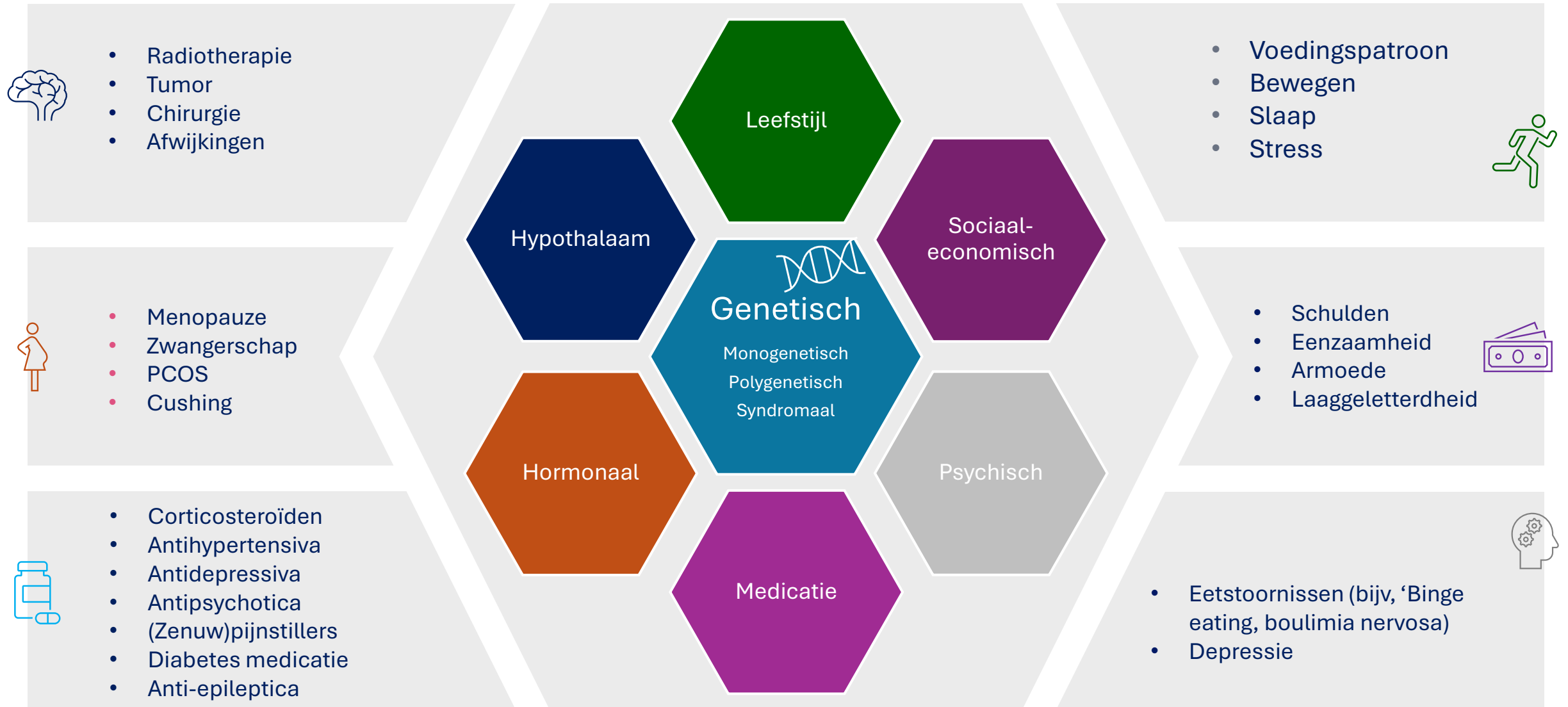
** Zie voor comorbiditeiten de module 'Obesitas-gerelateerde Comorbiditeiten'

- Ernstig overgewicht/obesitas - een introductie
- **Oorzaken ontstaan ernstig overgewicht**
- Ernstig overgewicht als poortziekte
- Waarom is afvallen zo uitdagend?
- Het behandelen van ernstig overgewicht en obesitas: Nieuwe richtlijn behandeling overgewicht en obesitas (PON)
- Interventies voor gewichtsverlies
  - Gecombineerde leefstijlinterventie
  - Farmacotherapie geregistreerd voor de behandeling van overgewicht en obesitas
  - Metabole chirurgie
- Tirzepatide (GLP-1/GIP ra) in de behandeling van overgewicht en obesitas
- Een kijkje in de (nabije) toekomst

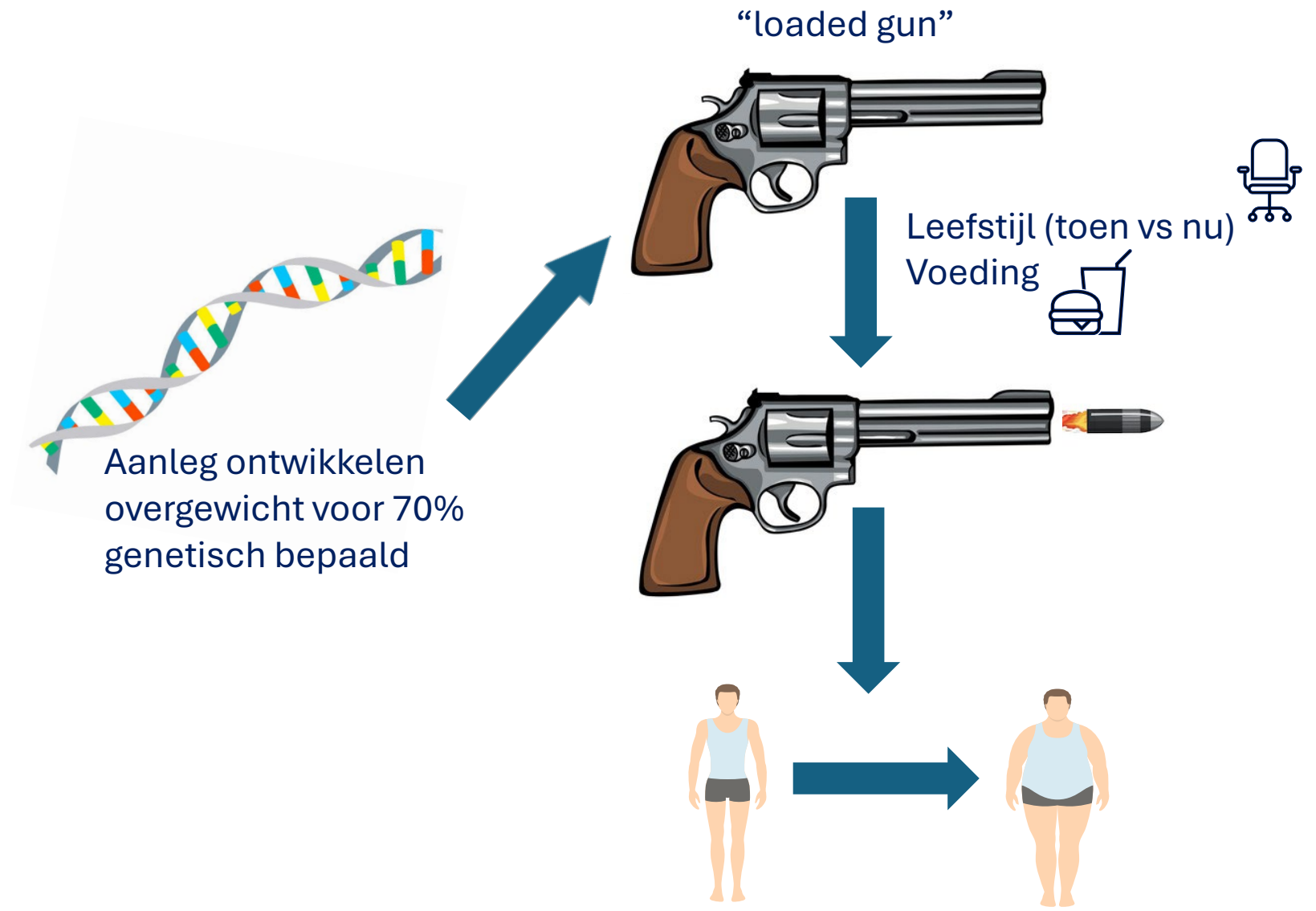

Mogelijke oorzaken, bijdragende of in stand houdende factoren van obesitas

De rol van onze genen

Stacey Shackford - Cornell
Chronicle 2011

Leefstijl

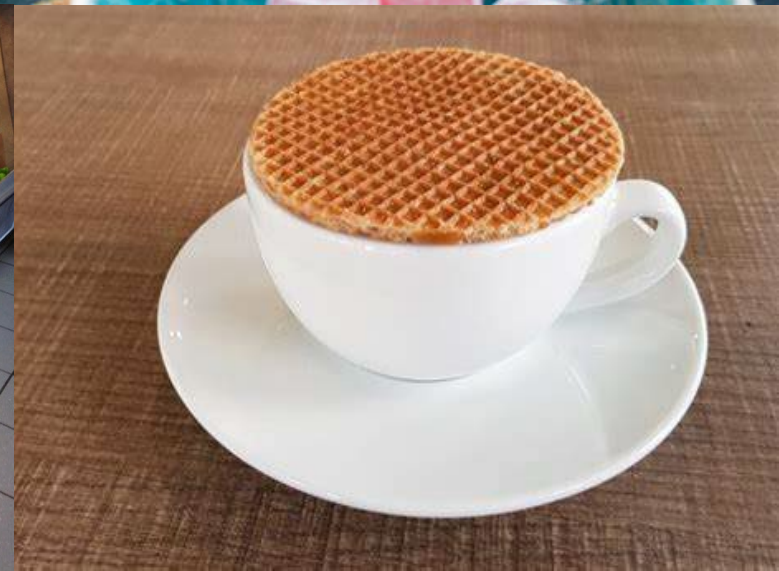
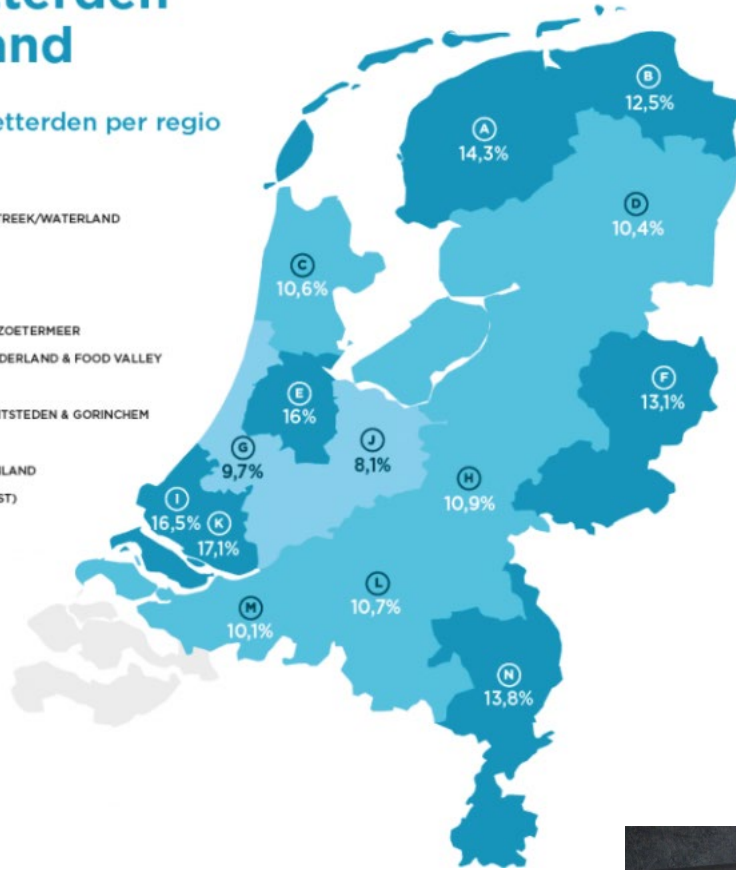

Laaggeletterden in Nederland

Percentage laaggeletterden per regio

- A FRIESLAND
- B GRONINGEN
- C NOORD-HOLLAND NOORD & ZAANSTREEK/WATERLAND
- D DRENTHE & LISSELVECHTSTREEK
- E GROOT-AMSTERDAM
- F TWENTE & ACHTERHOEK
- G ZUID-KENNERLAND, RIJNLAND & ZOETERMEER
- H STEDENDRIEHOEK, FLEVOLAND, GELDERLAND & FOOD VALLEY
- I HAAGLANDEN
- J UTRECHT, MIDDEN-HOLLAND, DRECHTSTEDEN & GORINCHEM
- K RIJNMOND
- L BRABANT (NOORDOOST) & RIVIERENLAND
- M BRABANT (WEST, MIDDEN & ZUIDOOST)
- N HELMOND-DE PEEL & LIMBURG

- LAGER DAN 10%
- 10 TOT 12%
- HOGER DAN 12%

Cultuur en sociaaleconomische status

insulin
Injection

Dispense with Medication Guide
attached or provided separately

Lot # 022992

Corticosteroiden

Antihypertensiva

Beta blocker
Medication
100 mg

For oral use

20
Tablets

PHARMACIST: dispense with patient
information leaflet provided separately

Rx only

Opioiden

Antipsychotica

Depressie

Slaap

Stress

Eetstoornissen

Check oorzaken overgewicht

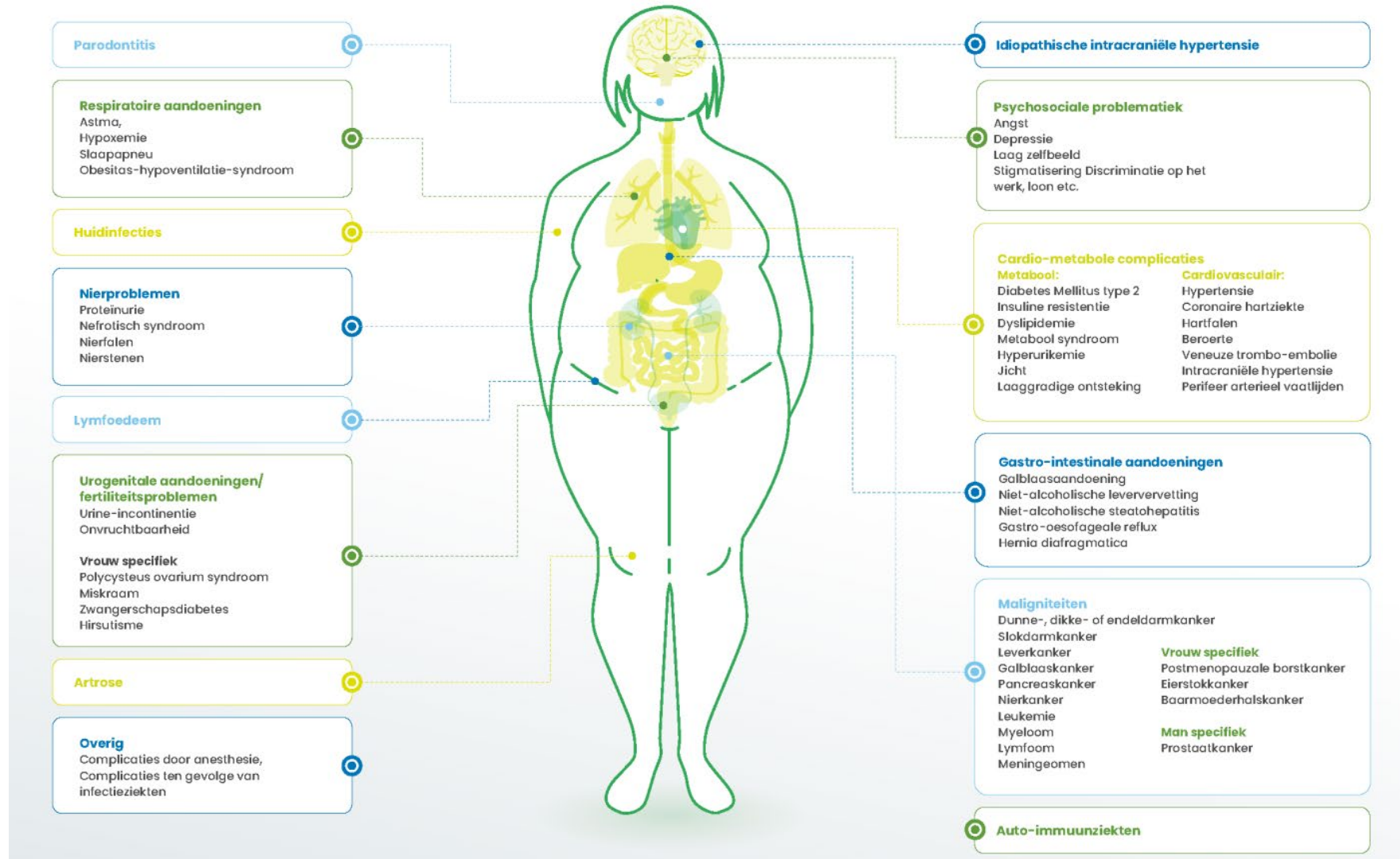
Homepage - Nederlands -
Check Oorzaken
Overgewicht

	1. Leefstijl	2. Sociaal economisch	3. Psychisch	4. Medicatie	5. Hormonaal	6. Hypothalaam	7. (Mono)genetisch / Syndromaal	
	Veelvoorkomend	Veelvoorkomend	Veelvoorkomend	Veelvoorkomend	Veelvoorkomend	Zeldzaam	Zeldzaam	Zeldzaam
Voorbeelden	Ongezond eetpatroon Te weinig beweging Chronisch slaaptkort Obstructief slaap- apneusyndroom Nachtdiensten Timing van maaltijden Fors alcoholgebruik Stoppen met roken Culturele of sociaal- economische factoren	Financiële zorgen Eenzaamheid Niet meer (zelfstandig) kunnen deelnemen aan samenleving Overlijden of ernstige ziekte partner/ familie, verlies van werk, mini-mum inkomen, armoede Moeite met lezen, schrijven, rekenen, begrip (laaggeletterdheid, verminderde gezond- heidsvaardigheden) Culturele gewoonten	Depressie Chronische stress Psychotrauma Kinder mishandeling (fysiek of emotioneel) in verleden Seksueel misbruik in verleden Eetbuisstoornis zoals Binge eating disorder en Boulimia Nervosa	Antihypertensiva: β-blockers, α-blockers Pijnmedicatie: pregabaline, amitryptiline Diabetes medicatie: insuline, glibepride Antidepressiva: mirtazapine, citalopram, paroxetine Antipsychotica: olanzapine, risperidon, lithium Anti-epileptica: carbamazepine valproïnezuur, gabapentine Corticosteroiden (langdurig gebruik): oraal, injecties en soms lokaal	Hypothyreoïdie Polycysteus ovarium syndroom (PCOS) Mannelijk hypogonadisme Behoud extra gewicht na zwangerschap Menopauze	Hypothalamische schade na bestraling, operatie of hoofd-trauma Hypothalamische tumor Craniopharyngeoom Malformatie	Monogenetische obesitas Op jonge leeftijd obesitas Extreme eetlust Opvallend gewichtverschil met familieleden	Syndromale obesitas Op jonge leeftijd obesitas Extreme eetlust Opvallend gewichtverschil met familieleden Dysmorfe kenmerken of kenmerken of afwijkingen Autisme Ontwikkelings- achterstand
					Zeldzaam	Hypopituitarisme (Cyclisch) Cushing's syndroom Groeihormoon tekort Insulinoom		Voorbeelden: Mutaties in genen van MC4R, POMC, leptine, leptine- receptor, PCSK1
Algemene behandelopties en doorverwijsmogelijkheden								
	Zie tabel 2 op pagina 2.	Inzet van gemeentelijke loketten: WMO, schuldhulpverlening, sociale wijkteams, welzijn op recept etc. Raadpleeg of verwijs door naar de centrale zorgcoördinator (CZC) (indien beschikbaar in de wijk). Inzet specifieke programma's voor laaggeletterdheid (zie informatie Stichting Lezen & Schrijven). Zie hier voor meer informatie	Verwijzing naar POH- GGZ, psycholoog of psychiater.	Huidige medicatie met een potentieel gewichtverhogende bijwerking vervangen, verminderen of stoppen indien mogelijk (door huisarts en/of medisch specialist). Zie module 'Diagnostiek'	Bij een endocriene ziekte die een causale relatie heeft met gewichtstoename: behandeling van de ziekte door de huisarts of overweeg doorverwijzing naar een internist- endocrinoloog, gynaecoloog- endocrinoloog of uroloog-androloog, afhankelijk van de soort en ernst endocriene ziekte.	Doorverwijzing naar een internist- endocrinoloog voor onderzoek en behandeling	Doorverwijzing naar een centrum dat gespecialiseerd is in diagnostiek van onderliggende oorzaken van obesitas, inclusief diagnostiek naar genetische vormen van obesitas.	

- Ernstig overgewicht/obesitas - een introductie
- Oorzaken ontstaan ernstig overgewicht
- **Ernstig overgewicht als poortziekte**
- Waarom is afvallen zo uitdagend?
- Het behandelen van ernstig overgewicht en obesitas: Nieuwe richtlijn behandeling overgewicht en obesitas (PON)
- Interventies voor gewichtsverlies
  - Gecombineerde leefstijlinterventie
  - Farmacotherapie geregistreerd voor de behandeling van overgewicht en obesitas
  - Metabole chirurgie
- Tirzepatide (GLP-1/GIP ra) in de behandeling van overgewicht en obesitas
- Een kijkje in de (nabije) toekomst

Obesitas als poortziekte naar > 200 comorbiditeiten

Comorbiditeiten en risico's geassocieerd met obesitas

Metabool

HVZ

DM2

MASH

Galstenen

Trombose

Huidinfecties

PCOS

Diverse soorten kanker

Mechanisch

Slaapapneu

Chronische rugpijn

Artrose

Incontinentie

Mentaal

Depressie

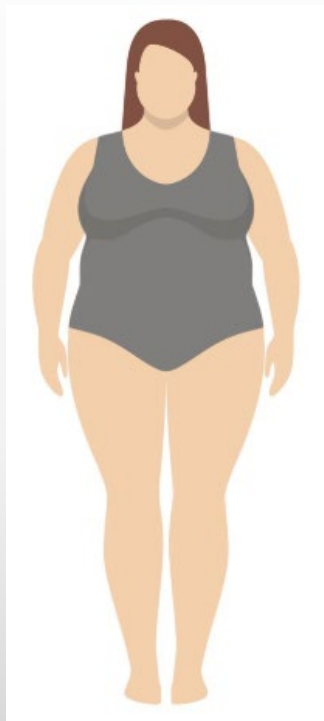
Angst

Stigma bij obesitas

Mentaal

Depressie

Angst

Stigma bij obesitas worden van kleins af ingeprint en zijn lastig te doorbreken.

Zo worden mensen met obesitas worden vaak beschouwd als lui, vraatzuchtig, zonder wilskracht en zelfdiscipline.

Stigmatisering en discriminatie vinden plaats op/in:

- De algemene bevolking
- Het werk
- Het onderwijs
- Zelfs de gezondheidszorg

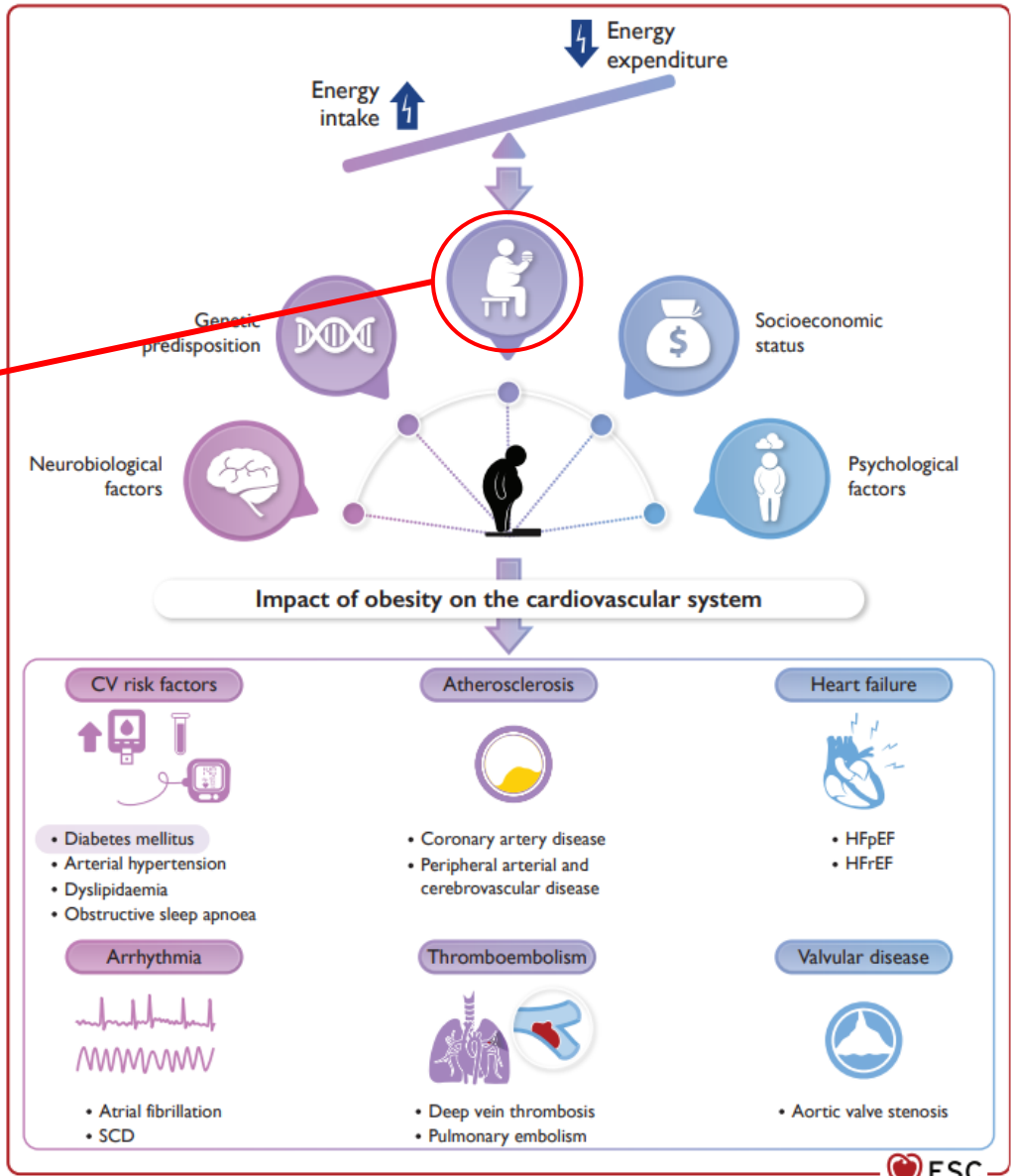
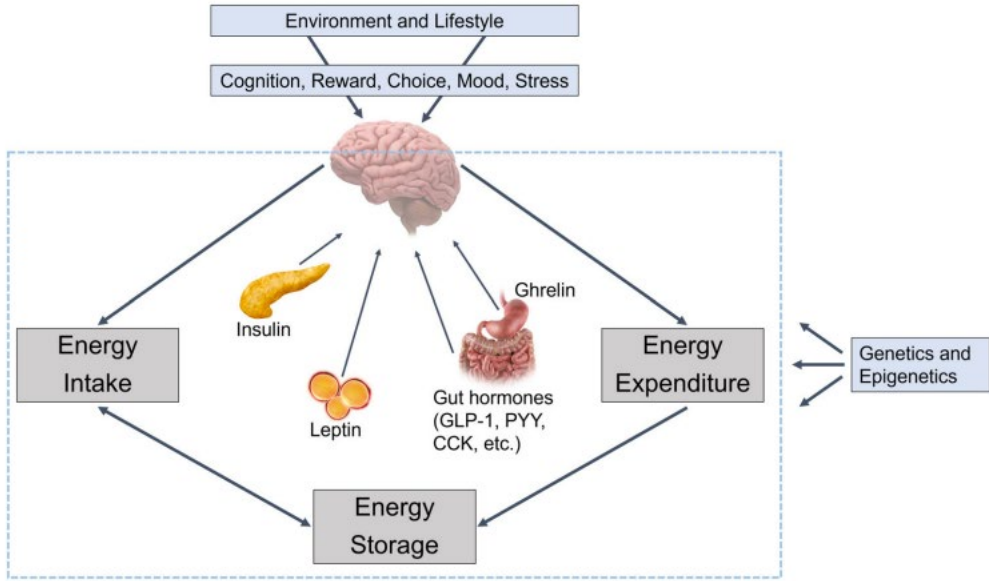
Deze stigma kunnen psychologische schade veroorzaken en verhinderen mensen met obesitas adequate zorg te zoeken en te krijgen

De cardiovasculaire consequenties van obesitas

Obesity and cardiovascular disease: an ESC clinical consensus statement

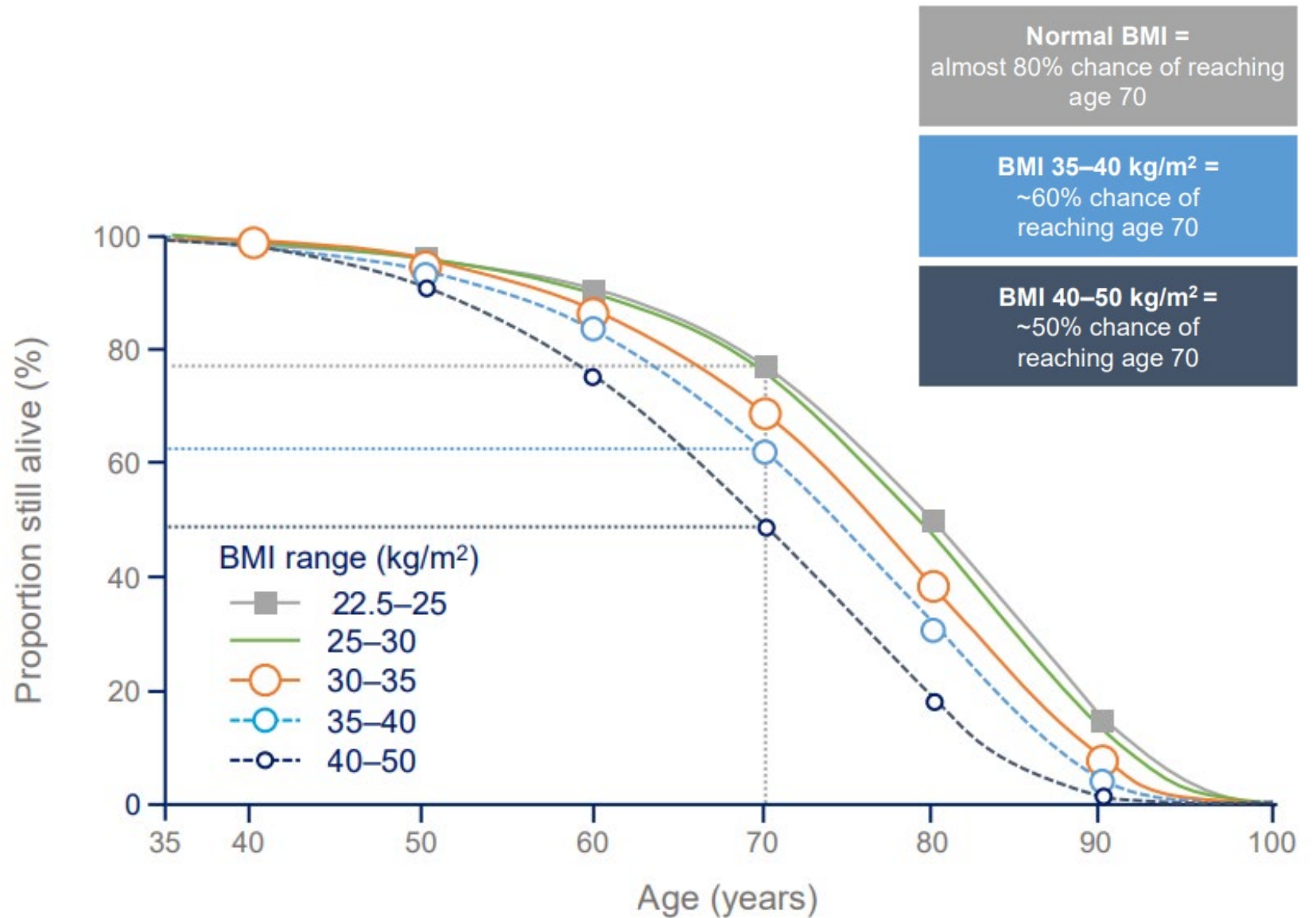
Konstantinos C. Koskinas^{1,*†}, Emeline M. Van Craenenbroeck^{2,3,*†}, Charalambos Antoniades⁴, Matthias Blüher⁵, Thomas M. Gorter⁶, Henner Hanssen⁷, Nikolaus Marx⁸, Theresa A. McDonagh^{9,10}, Geltrude Mingrone^{11,12}, Annika Rosengren^{13,14}, Eva B. Prescott^{15,*‡}, and the ESC Scientific Document Group

Koskinas et al. European Heart Journal (2024) 00, 1–36

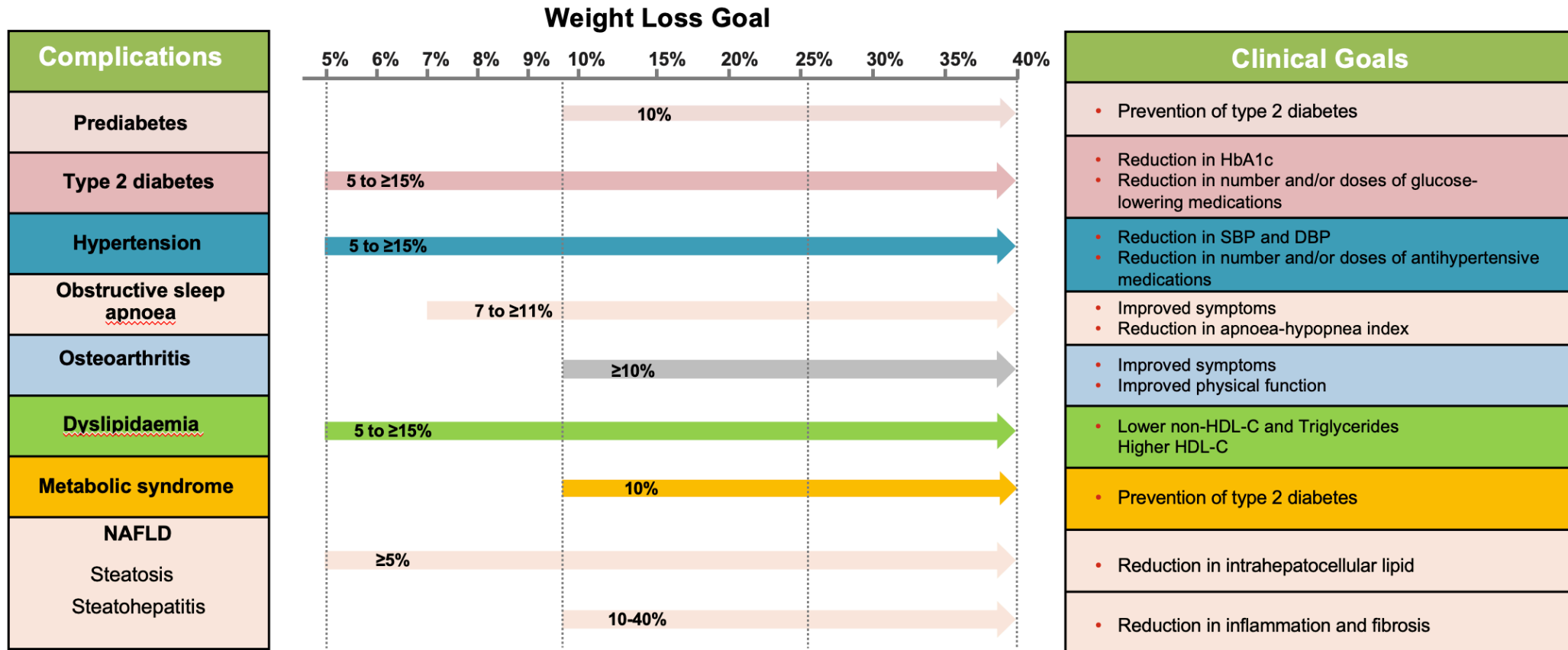
Levensverwachting in relatie tot BMI

Prospective Studies Collaboration.
Lancet 2009;373:1083–9

Data are based on male subjects; n=541,452. BMI, body mass index

Waarom gewichtsverlies stimuleren?

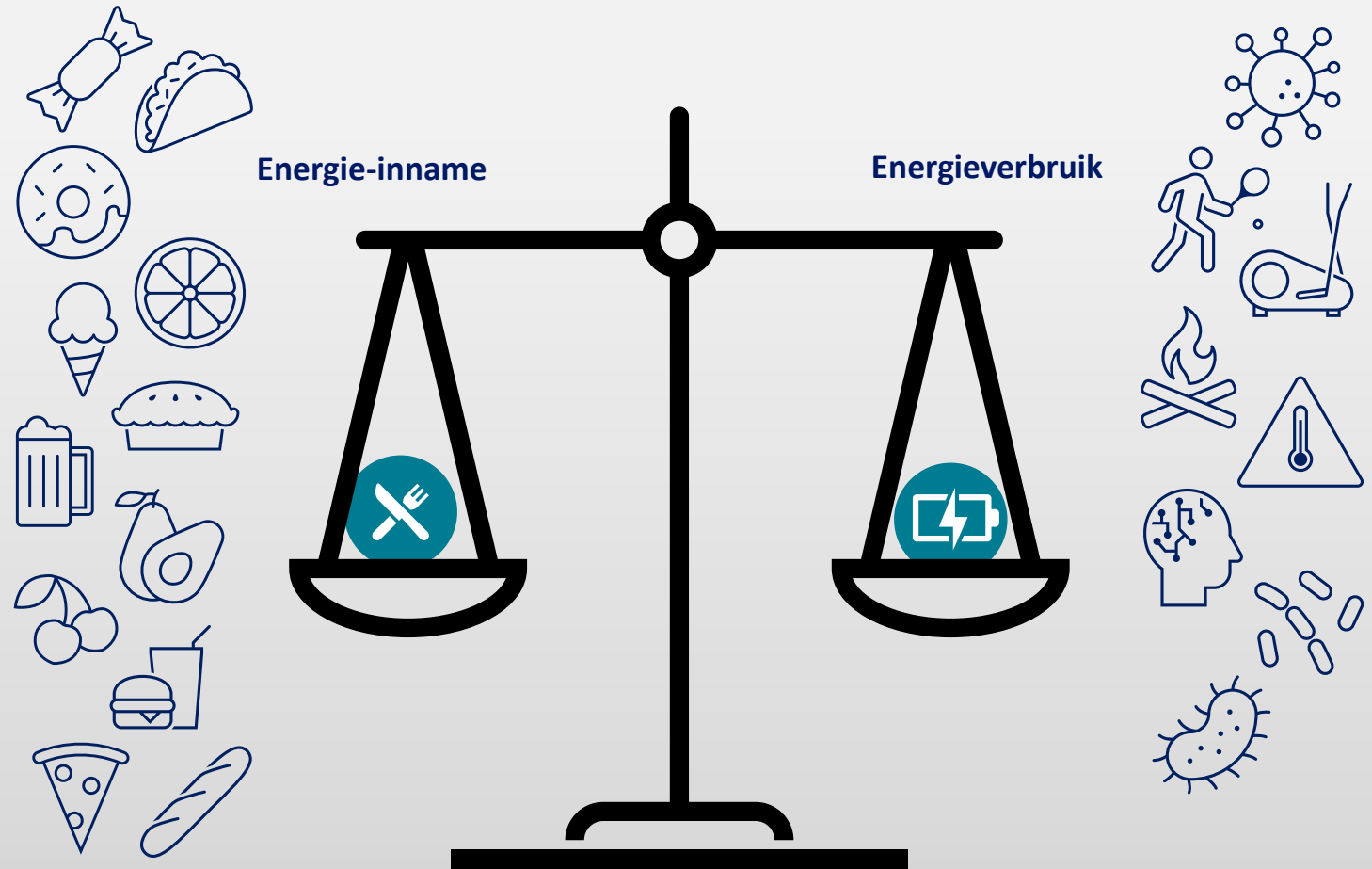
DBP=Diastolic Blood Pressure; HbA1c=Glycated Haemoglobin; HDL-C=High-Density Lipoprotein Cholesterol; NFLD=Nonalcoholic Fatty Liver Disease; SBP=Systolic Blood Pressure.

Garvey WT, et al. *Endocr Pract.* 2016;22(3):1-203.

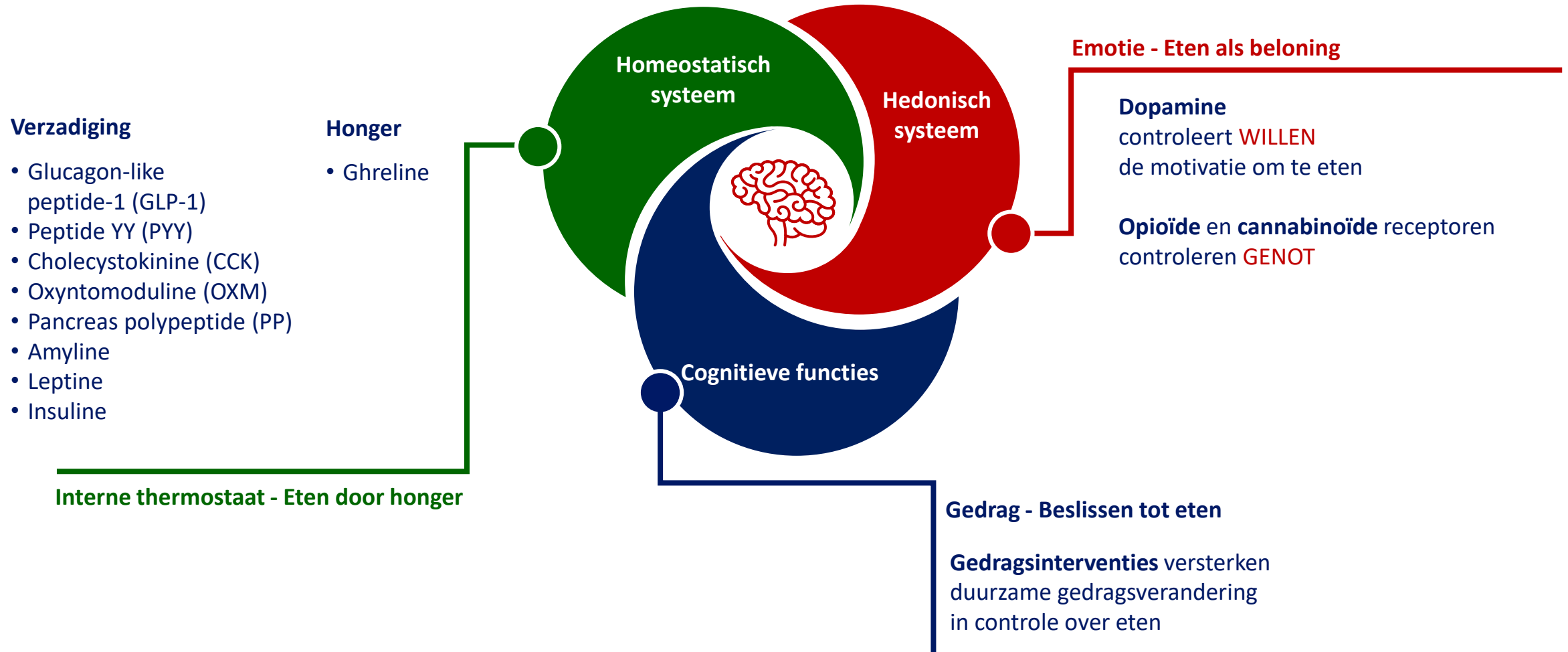

- Ernstig overgewicht/obesitas - een introductie
- Oorzaken ontstaan ernstig overgewicht
- Ernstig overgewicht als poortziekte
- **Waarom is afvallen zo uitdagend?**
- Het behandelen van ernstig overgewicht en obesitas: Nieuwe richtlijn behandeling overgewicht en obesitas (PON)
- Interventies voor gewichtsverlies
  - Gecombineerde leefstijlinterventie
  - Farmacotherapie geregistreerd voor de behandeling van overgewicht en obesitas
  - Metabole chirurgie
- Tirzepatide (GLP-1/GIP ra) in de behandeling van overgewicht en obesitas
- Een kijkje in de (nabije) toekomst

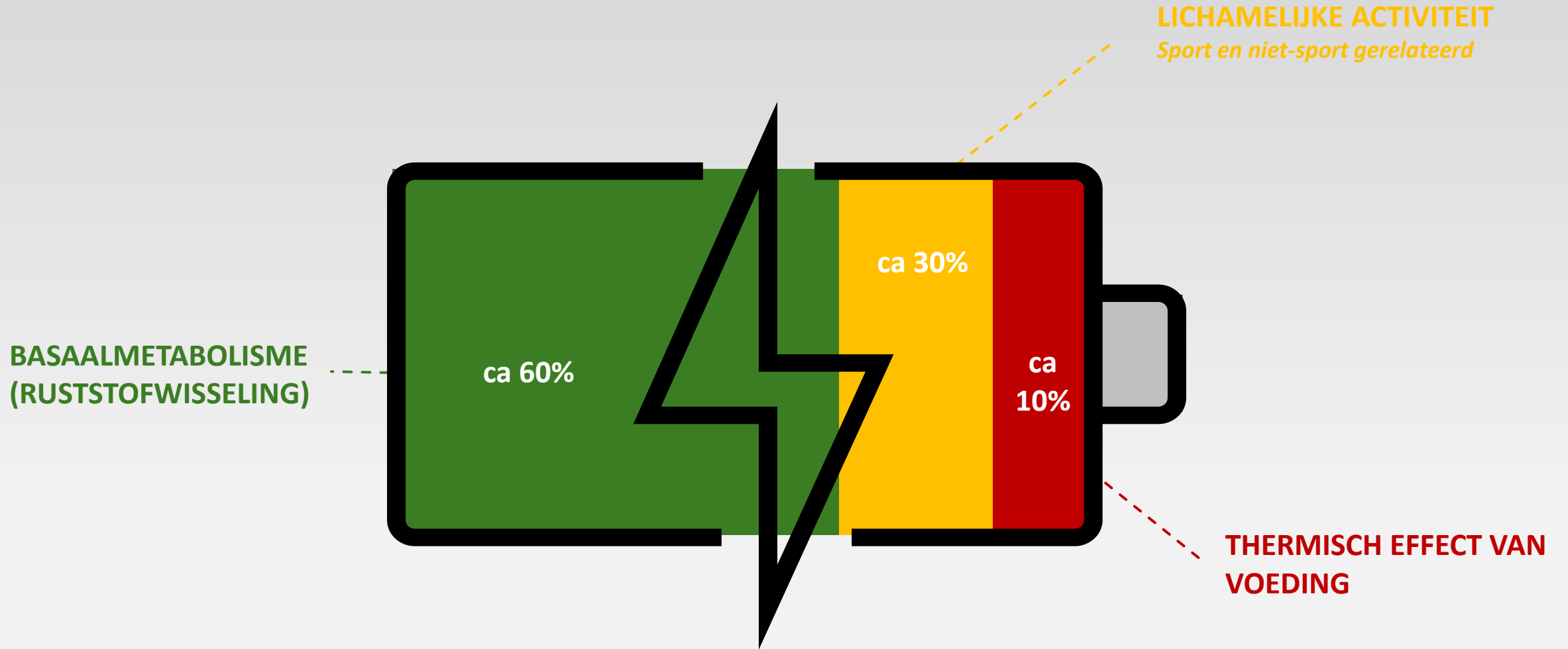
Obesitas – disbalans
tussen energie-inname
en energieverbruik

Hoe wordt onze energie-inname gereguleerd?

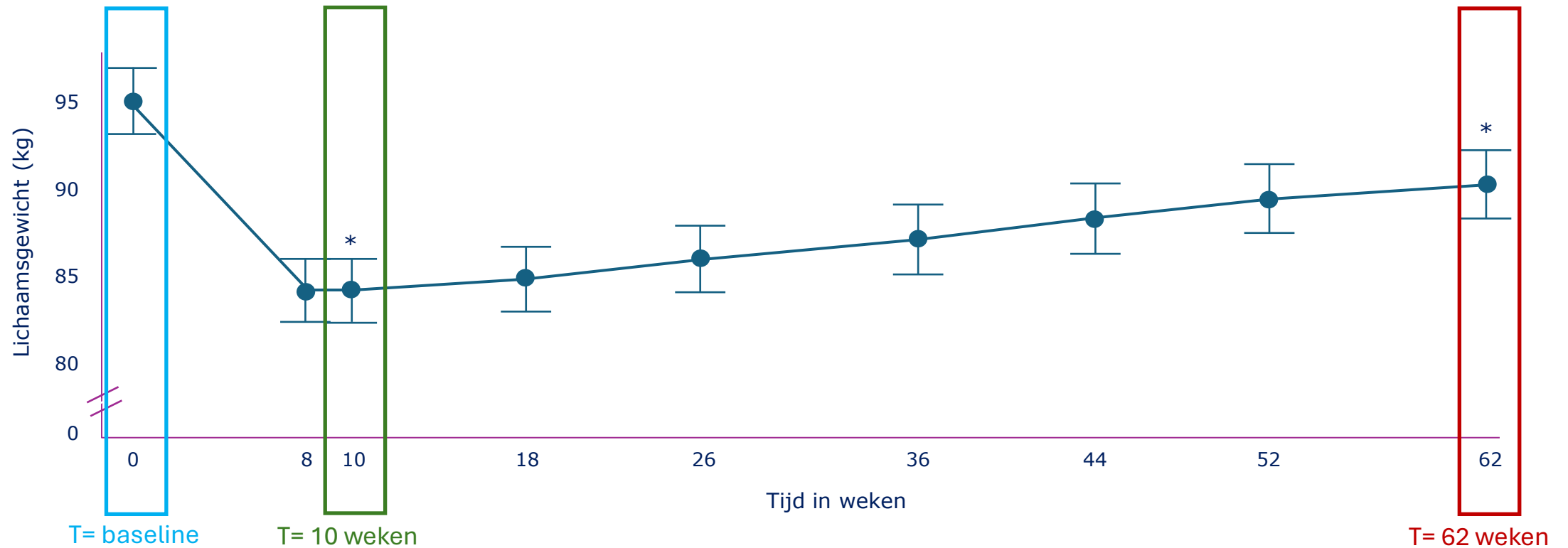

Hoe verbranden wij onze calorïen?

Het verloop van gewicht over de tijd na interventies

10 weken durende interventie met
lage calorische inname (N=50)

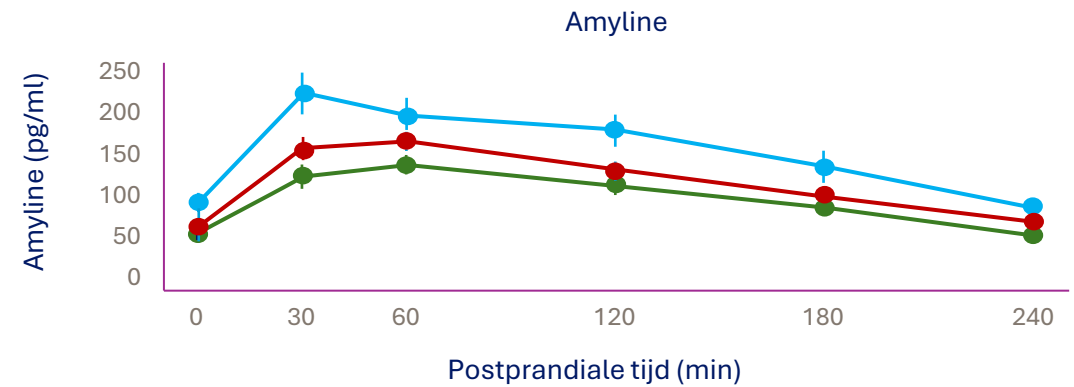
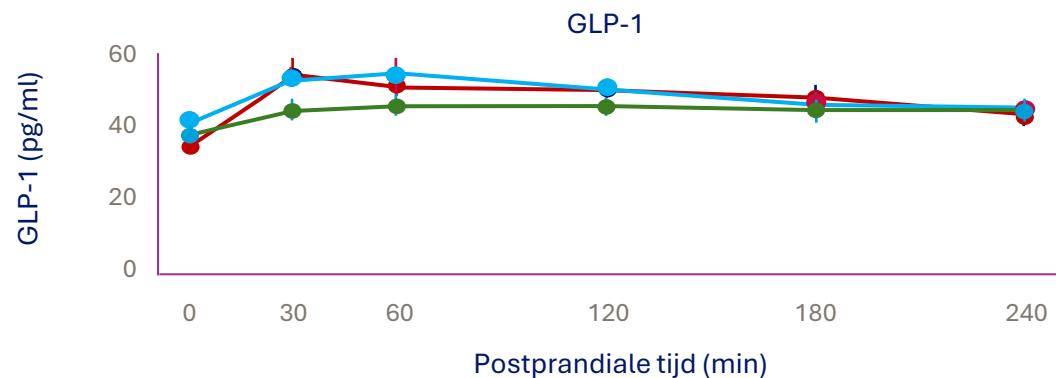
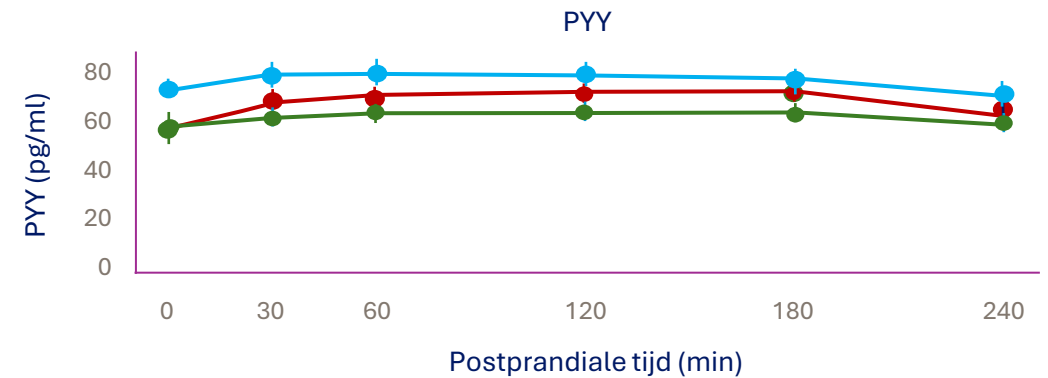
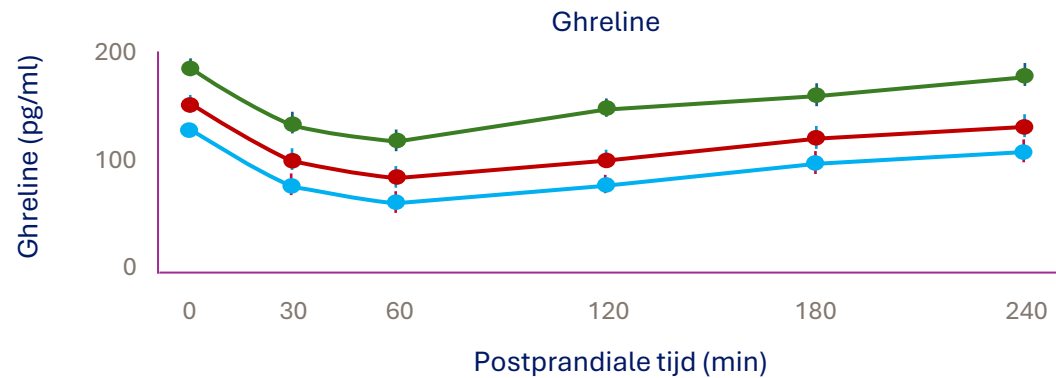

*p<0,001 vs, baseline (week 0)

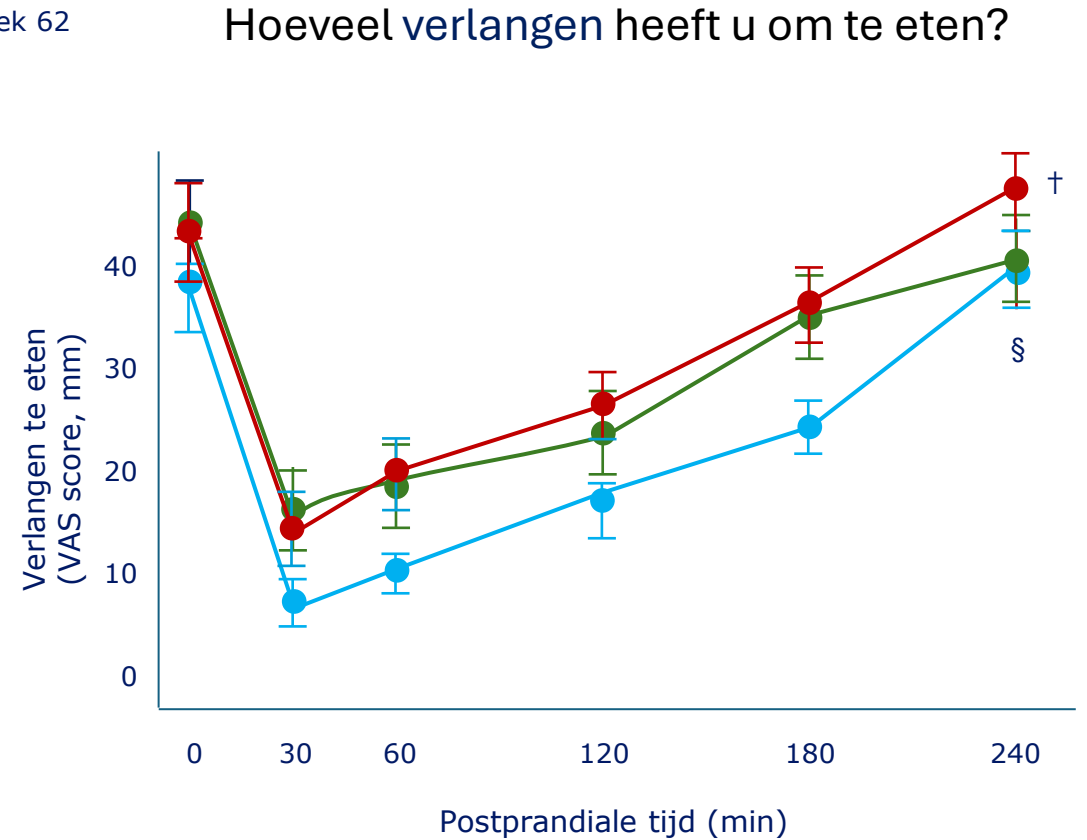
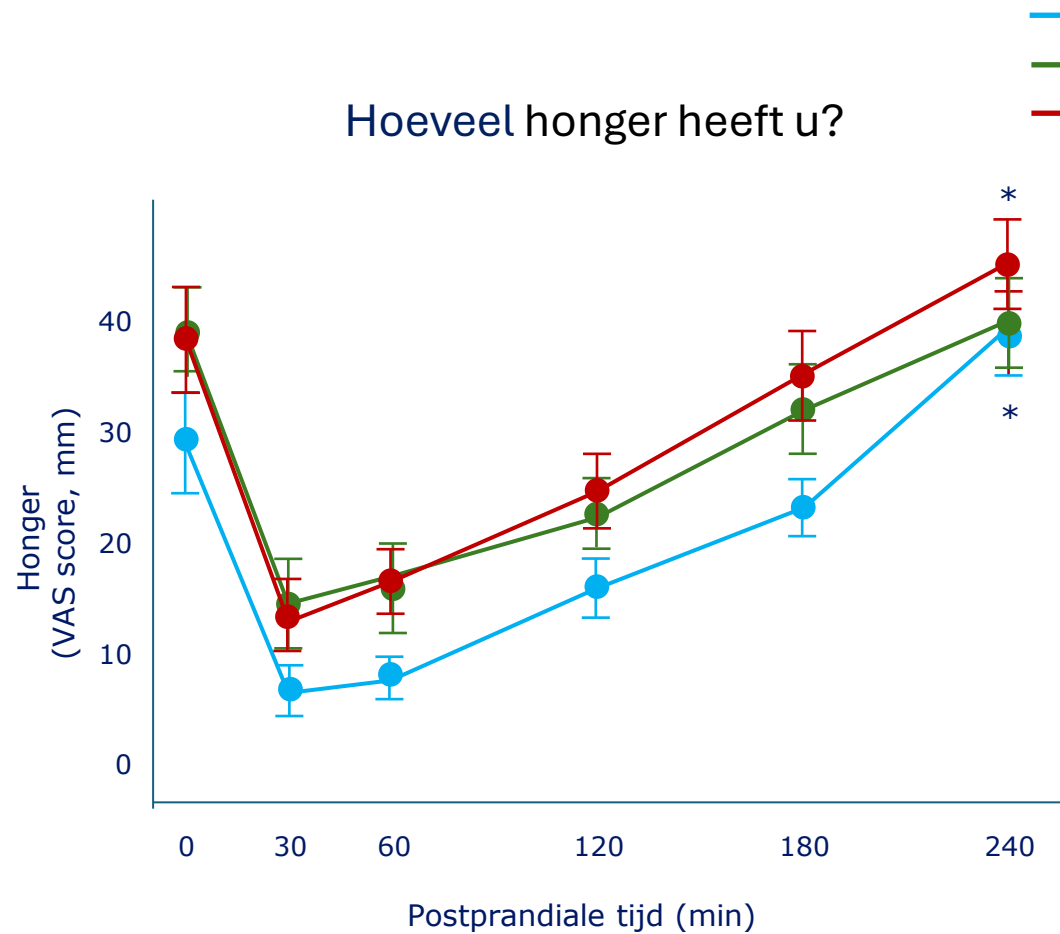
Sumithran P et al. N Engl J Med, 2011;365(17):1597-1604

Hormonale adaptatie als reactie op gewichtsverlies

- Week 0
- Week 10
- Week 62

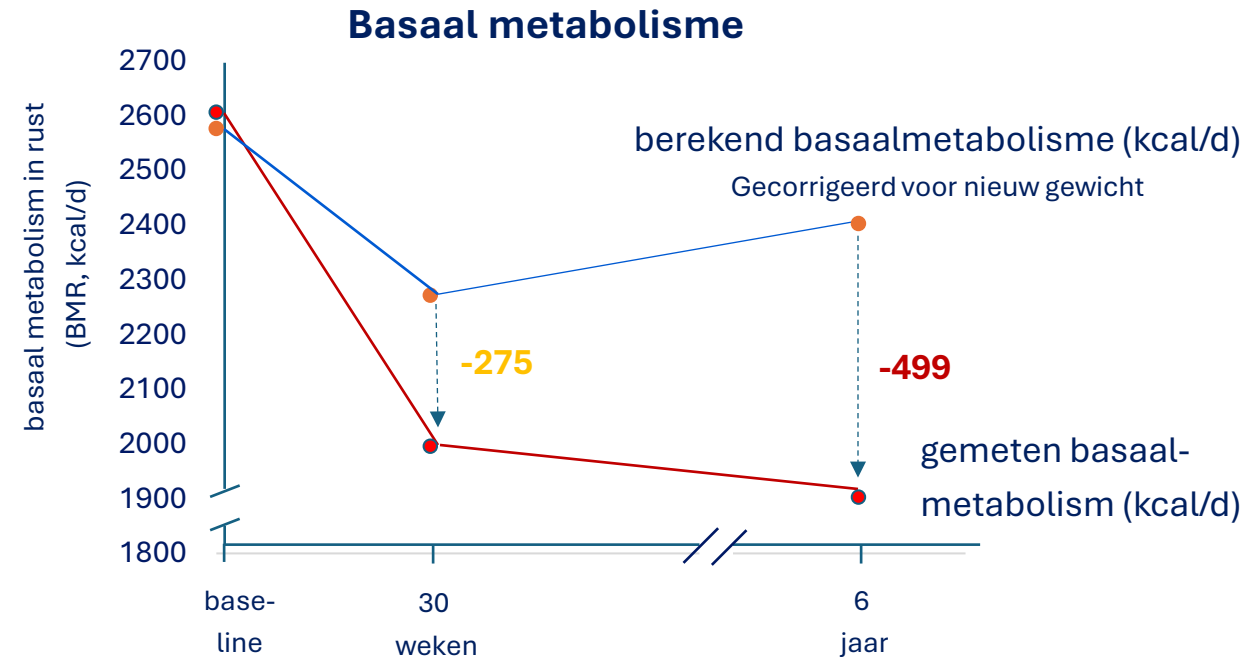
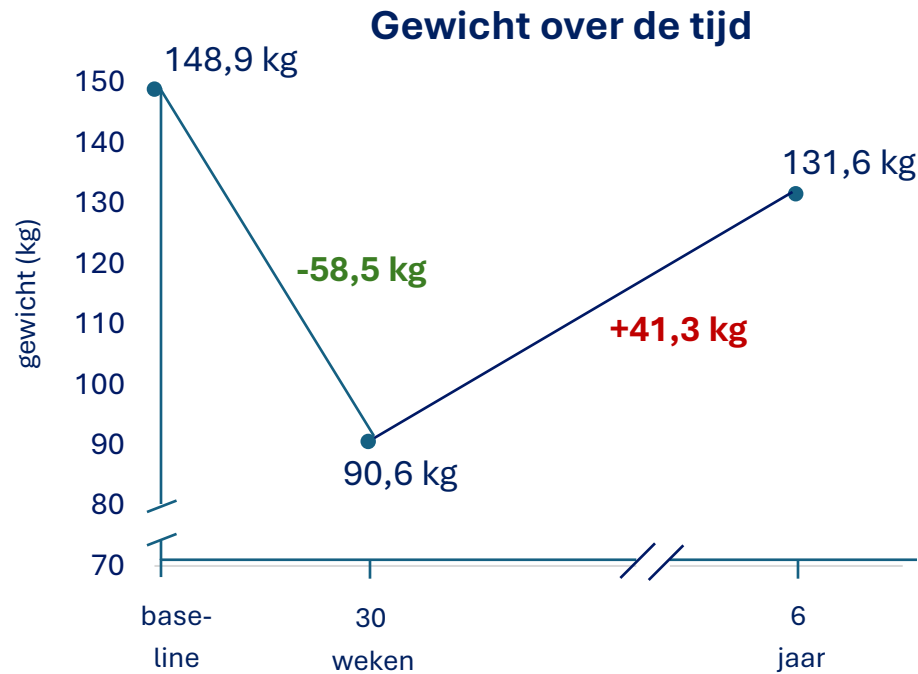
Hormale adaptatie veroorzaakt honger en (verlangen tot) eten

*p<0,001, §p=0,008, †p=0,09 vs, baseline (week 0)

Metabole adaptatie als reactie op gewichtsverlies

Metabole adaptatie als reactie op gewichtsverlies

